

List otwarty

w sprawie umieszczenia Jury Krakowsko – Częstochowskiej
na liście Światowego Dziedzictwa UNESCO.

Szanowni Państwo!

**Zwracamy się o pomoc w umieszczeniu
Jury Krakowsko-Częstochowskiej
na liście światowego dziedzictwa UNESCO**

Uprzejmie prosimy o wsparcie naszych działań:

Institucje Rządowe, Samorządowe, Polski Komitet Do Spraw UNESCO,
Centrum Światowego Dziedzictwa UNESCO w Paryżu,
Organizacje Pozarządowe – Stowarzyszenia i Fundacje Ekologiczne,
Prasę, telewizję, radio.

**My – mieszkańcy Zagłębia oraz Jury prosimy o dołączenie
do realizacji pomysłu wspólnego działania na rzecz
wpisania naszego dziedzictwa przyrodniczo – kulturowego
jakim jest JURA Krakowsko – Częstochowska,
a w szczególności Szlak Orlich Gniazd
na listę światowego dziedzictwa UNESCO**

NAJWAŻNIEJSZE PYTANIA I ODPOWIEDZI LISTU OTWARTEGO:

1. Jak doszło do powstania pomysłu?

Wpisanie Jury Krakowsko – Częstochowskiej na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO zaowocuje ochronieniem jej bogactwa przyrodniczo – kulturowego przed wszelkimi zagrożeniami związanymi z degradacją środowiska naturalnego ze strony człowieka. Pozwoli to na zadbanie oraz najwyższą jakość utrzymania środowiska naturalnego i niepowtarzalnego krajobrazu Jury w jak najlepszej kondycji.

2. Bogactwo Jury Krakowsko-Częstochowskiej (Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej)

Jura jest niezwykłym miejscem o swoistym klimacie. Charakterystyczny krajobraz stanowią wapienne ostańce¹ oraz szereg jaskiń i schronisk jaskiniowych. **Występuje tu specyficzna fauna i flora z wieloma gatunkami zwierząt i roślin znajdujących się pod ochroną.**

Występująca na obszarach Jury przyroda jest znacznie bardziej zróżnicowana niż otaczające ją tereny. Można tam zaobserwować: „około 1300 gatunków roślin naczyniowych, 800 gatunków grzybów wielkoowocnikowych, 400 gatunków porostów i podobną liczbę mchów. **Występują liczne gatunki roślin i grzybów prawnie chronionych i gatunki znajdujące się na czerwonych listach gatunków zagrożonych.** Wśród roślin chronionych i zagrożonych dominują rośliny kserotermiczne i stepowe, ale są także rośliny związane z środowiskiem wodnym (hydrofity), jak np. goryczka wąskolistna, kosaciec syberyjski, fiołek bagienny, aldrowanda pęcherzykowata.”²

Jurajskie jaskinie są miejscem zamieszkania ponad 20 gatunków nietoperzy, takie ich zgromadzenie nie występuje w żadnym innym miejscu w Polsce. Nietoperze wg. Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska³ są gatunkiem podlegającym ochronie czynnej, prawnej i biernej. **Dwa z gatunków nietoperzy występują tylko i wyłącznie na terenach Jury.**

---

¹ <https://pl.wikipedia.org/wiki/Ostaniec>

² Mariusz Waszkiewicz. *Jura Krakowska – przyroda i jej zagrożenia*. Miesięcznik *Dziki Życie*, 4/130 2005 kwiecień 2005

³ <https://www.gdos.gov.pl/ochrona-ptakow-i-nietoperzy>

W pejzaż Jurajski wpisane są średniowieczne *strażnice*, zamki i ruiny zamków tworzące Szlak Orlich Gniazd:

„Kolebka naszej kultury, gdzie o zabytki łatwiej niż w każdej innej części kraju, położona jest pośród przepięknych pagórków porośniętych lasami, wśród malowniczych wapiennych ostańców, stwarzając wrażenie niezwyklej harmonii występującej pomiędzy człowiekiem i środowiskiem. W odległej przeszłości na terenie Śląska i Małopolski powstawały pierwsze osady ludzkie. Na początku drugiego tysiąclecia wzniesiono tutaj pierwsze grody obronne, które chronić miały szlaki handlowe w tworzącym się państwie piastowskim.”⁴

Dzięki dogodnym warunkom rozwija się agroturystyka i wspinaczka skalna.

Tereny Jury należą do obszarów chronionych min. **Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych**:⁵ Park krajobrazowy Orlich Gniazd oraz **Obszar Natura 2000 Ostoja Kroczycka i Środkowojurajska**⁶, Obszar Chronionego Krajobrazu Otulina Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd i Parku Krajobrazowego Stawki.

Tereny Jury Krakowsko-Częstochowskiej poza walorami kulturowo-przyrodniczymi posiadają również bogactwo czystej wody: główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP) to struktury geologiczne zasobne w wodę, które stanowią lub mogą stanowić w przyszłości strategiczne zasoby wód podziemnych do zaopatrzenia ludności i podstawowych gałęzi gospodarki, wymagających wody wysokiej jakości. **Dla Jury są to GZWP nr 326 i 454.**

Całe to bogactwo kulturowo-przyrodnicze powoduje, że Jura jest jednym z najatrakcyjniejszych regionów turystycznych w Polsce.

3. Lista światowego dziedzictwa UNESCO:

Dlaczego UNESCO?

Cyt. 1. "Dziedzictwo kulturowe i naturalne należy do bezcennych i niezastąpionych zasobów nie tylko każdego narodu, ale również całej ludzkości. Strata polegająca na degradacji lub całkowitym zniszczeniu jakiegokolwiek części tych najcenniejszych zasobów to zubożenie dziedzictwa wszystkich ludzi na świecie. Część tego dziedzictwa, z uwagi na swoją wyjątkową jakość, może być uznawana za mającą „wyjątkową uniwersalną

⁴ <https://www.orlegniazda.pl/>

⁵ https://pl.wikipedia.org/wiki/Zesp%C3%B3%C5%82_Jurajskich_Park%C3%B3w_Krajobrazowych

⁶ <http://katowice.rdos.gov.pl/ostoja-kroczycka-i-srodkwojurajska>

wartość” i jako taka zasługuje na specjalną ochronę przed narastającymi zagrożeniami." (str. 10)⁷

Cyt. 2. "Celem Konwencji jest rozpoznanie, ochrona, konserwacja, prezentacja i przekazanie przyszłym pokoleniom dziedzictwa kulturowego i naturalnego o wyjątkowej uniwersalnej wartości." (str. 10)⁸

Jak zacząć i kto może to zrobić?

Cyt. 3. "Zachęca się państwa do przystępowania do Konwencji. Modele instrumentu ratyfikacji/akceptacji i akcesji zostały zamieszczone jako aneks 1. Oryginalna, podpisana wersja [dokumentów] powinna zostać przesłana do Dyrektora Generalnego UNESCO."(str.11)⁹

Cyt 4. "Zachęca się Państwa-Strony Konwencji, aby zagwarantowały uczestnictwo w wyłanianiu i przygotowaniu kandydatur oraz ochronie dóbr światowego dziedzictwa jak największej liczbie interesariuszy, w tym zarządców dóbr, samorządu lokalnego i regionalnego, społeczności lokalnej, organizacjom pozarządowym (NGO) oraz innym zainteresowanym stronom i partnerom." (str. 11)¹⁰

INFORMACJA: „Wnioski rozpatrywane w trybie pilnym”

Zwracamy się z prośbą o priorytetowe potraktowanie sprawy co umożliwi informacja zawarta w Wytycznych operacyjnych do realizacji Konwencji Światowego Dziedzictwa. Aby ochronić Jurę Krakowsko- Częstochowską można skorzystać ze zgłoszenia terenów Jury do objęcia ochroną, a wniosek będzie rozpatrywany w trybie pilnym.

„Standardowemu harmonogramowi i definicji kompletności w procesie składania wniosku o wpis nie podlegają dobra, które w opinii właściwych organizacji doradczych bezdyskusyjnie spełniają kryteria umieszczenia ich na Liście światowego dziedzictwa, a które doznały poważnego zniszczenia i są narażone na niekorzystne działanie sił przyrody lub człowieka, stanowiące sytuację awaryjną w przypadku której Komisja natychmiast podejmuje decyzję o konieczności zapewnienia ochrony, [...]. Takie wnioski rozpatrywane będą w trybie pilnym, a ich analiza będzie uwzględniana w porządku obrad najbliższej sesji Komitetu. Takie dobra mogą zostać wpisane na Listę światowego dziedzictwa. Należy je w takim przypadku wpisać jednocześnie na Listę światowego dziedzictwa w zagrożeniu (zob. paragrafy 177-191).”¹¹

⁷ <https://swiatowedziedzictwo.nid.pl/media/uploads/dokumenty/wytyczne-operacyjne/wt-operacyjne-pol/wo2015-tekst-glowny-pl148421293082.pdf>

⁸ Jak wyżej

⁹ Jak wyżej

¹⁰ Jak wyżej

¹¹ <https://swiatowedziedzictwo.nid.pl/media/uploads/dokumenty/wytyczne-operacyjne/wt-operacyjne-pol/wo2015-tekst-glowny-pl148421293082.pdf> str. 37

4. Co na to społeczność lokalna i władze miast?

Społeczność lokalna wyraziła bardzo pozytywny stosunek do pomysłu wpisania Jury Krakowsko – Częstochowskiej Szlaku Orlich Gniazd na listę światowego dziedzictwa. Podobnie jednostki samorządowe.

**Ziemi nie dziedziczymy po naszych rodzicach,
pożyczamy ją od naszych dzieci.**

A. M. R. de Saint-Exupéry

Więcej informacji oraz załączniki do tekstu na stronie:

www.jurainfo.org

Pragniemy czystego powietrza, gleb, oraz wody.
Pragniemy by nasze dzieci i wnuki żyły i rozwijały się w czystym
i zdrowym otoczeniu, aby uprawy były jadalne, a zwierzęta
i roślinność otaczały nasze miejsce zamieszkania i umożliwiały
odpoczynek na łonie natury.

Wiele osób ukochało Jurę z tych właśnie powodów i od lat odwiedza
tereny uciekając od zgiełku Śląskich miast.
Tu jest cisza ozdobiona śpiewem ptaków.